

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.8, april 2016

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredogørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Sagas Tempel”

ved Jon Tafdrup

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Digtet
- 3 Litterær baggrund
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Den 29. maj 1809 døde den schweiziske historiker Johannes von Müller 57 år gammel. Dødsfaldet blev omtalt den 6. juni i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* (spalte 1108), og den 24. juni blev Grundtvigs mindedigtrykt samme sted.

Müller var en anset historiker i sin samtids Europa. Han var påvirket af J.G. Herder og dennes romantiske, religiøst funderede historiesyn. Hovedværket var en verdenshistorie, *Vier und zwanzig Bücher Allgemeiner Geschichte besonders der Europäischen Menschheit*, udgivet posthumt i 1810, og hans *Der Geschichte schweizerischer Eidgenossenschaft* (1786-1808) havde haft stor betydning for dannelsen af en schweizisk nationalbevidsthed (Vind 1999, s. 344).

Flemming Lundgreen-Nielsen har peget på, at Grundtvig dårligt kendte til Müllers værker på dette tidspunkt, hvor han skrev “Sagas Tempel”, men at digtet er udtryk for den placering, som verdenshistorien er ved at indtage i Grundtvigs tankeverden (1980, s. 292). Müller portrætteres eller nævnes ikke ved navn i digtet bortset fra den parentetiske undertitel. I tillægget til genoptrykket i *Kvædinger* (1815) noterer Grundtvig da også: “At jeg talde saa lidt om Johannes selv, kom deraf, at jeg kjendte kun lidt til ham og var aldeles ikke begejstret for ham” (s. 145).

Müller fik dog i de kommende år, dvs. efter 1809, væsentlig betydning for Grundtvigs historiesyn og historiske fremstillinger. Om dette forhold se Michelsen 1956, s. 153-161.

2 Digtet

I tillægget til *Kvædlinger* (1815) vedgår Grundtvig også, at digtet er aldeles uværdigt som "Liigvers" (s. 144). Det kan tilføjes, at det tillige er noget rodet eller ubalanceret. Det er ikke entydigt klart, hvem det digter-jeg er, der henvender sig direkte til Saga (strofe 1, 7, 9, 10, 12, 16, 17 og 20), og hvad jegets relation er i forhold til de mere objektive betragtninger af gudinden i andre strofer. I digtet optræder desuden en række unavngivne skjalde.

"Sagas Tempel" placeres i første strofe i en mytologisk ramme med indoptagelse af *Den ældre Edda*, hvor Odin og Saga drikker af historiens bæger (*Grímnismál*, strofe 7). Digtet er tilnærmet et norrønt metrum med rimløse tre-slags vers. Den norrøniserende stil opretholdes digtet igennem med asabilleder og allitterationer (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 292).

Kun Odin og Saga synes at forstå historien til fulde; mennesket kan dog gennem skjaldene fornemme betydningen af tidernes gang og begivenheder. Desværre lytter skjaldene ikke altid til Sagas tale (strofe 9), og menneskene forfalder til at dyrke krøniken. Lundgreen-Nielsen udlægger denne anskueliggørelse i digtet som Grundtvigs beskrivelse af den bestandige vekslen mellem et poetisk syn på verdenshistorien (som noget positivt) og et tørt krønikestandpunkt, dvs. en kronologisk beretning af hændelser, der aldrig levendegøres og vækker læserens følelser (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 292).

Det er altså de historiske *digtere*, der er de sande præster i Sagas tempel. Blandt dem regner Grundtvig Homer (jf. skjalden i strofe 3), de græske tragediedigtere (jf. strofe 6), Herodot (jf. oldingen i strofe 7) og Snorre. I de islandske sagaer og i *Vølvuspá* (*Vølvens Spådom*) finder han også et poetisk helhedssyn på historien (Michelsen 1956, s. 153). I denne forsamling placeres altså Müller.

3 Litterær baggrund

Inden Grundtvig for alvor var begyndt at udvikle et eget historiesyn, var det især Steffens' 7. og 8. indledningsforelæsning, der dannede klangbund (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 292). Forelæsningerne, som Grundtvig overværede, da de blev holdt i 1802, udkom på tryk i 1803 (Steffens 1803).

Grundtvig stod, da han skrev "Sagas Tempel", endnu i sin asarus. I 1808 havde han udgivet sin ungdoms hovedværk, *Nordens Mytologi*, en faglig afhandling om nordens oldtid, mens han i sommeren 1809 endnu skrev på den skønlitterære fremstilling af overgangen fra hedenskab til kristendom, *Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord*. Dette værk blev annonceret til salg den 29. december.

4 Anvendt litteratur

- *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 69, 6. juni 1809. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1815) *Kvæddinger eller Smaakvad*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819* 1-2. København.
- Michelsen, William (1956) *Den sælsomme forvandling i N.F.S. Grundtvigs liv. Studier over tilblivelsen af Grundtvigs historiesyn*. København.
- Müller, Johannes von (1786-1808) *Der Geschichten schweizerischer Eidgenossenschaft* 1-5. Leipzig.
- Müller, Johannes von (1810) *Vier und zwanzig Bücher Allgemeiner Geschichten besonders der Europäischen Menschheit* 1-3, udg. Johann Georg Müller. Tübingen.
- Steffens, Henrich (1803) *Indledning til filosofiske Forelæsninger*. København.
- Vind, Ole (1999) *Grundtvigs historiefilosofi*. København.